

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " 50 "
za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ljubljani ulicah števil. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Občna volilna pravica.

Dva poslanca sta omečila v državnem zboru občne volilne pravice, ter jo terjala za avstrijske narode, namreč Nemeč Schönerer in Slovenec Vošnjak. Pri tem pa nista osamljena, ampak davno že zahteva ravno to vsa množica delavcev. Na Francoskem in na Nemškem, v Belgiji itd. imajo občno volilno pravico, to je, vsak odraščel, samostojen in pošten mož ima pravico voliti. Pri nas imamo v državnem zboru pa le bolj premožne stanove zastopane. Velikoposestnikom je odmerjenih toliko sedežev, da se jim skoraj že za kandidate trda godi; meščani so tudi še dosti na dobrem; kmetje so že močno prikrajšani; revni ljudje pa celo nič zastopnikov nima.

Nastane tedaj prvo vprašanje: ali je tak volilen red primeren? Brez dolzega premisleka bomo odgovorili, da ne. Pravi se sicer, da revni ljudje nič davkov ne plačujejo, in tedaj tudi voliti ne smejo. Pa ta trditve ni resnična. Pobira se colnina od kave, od svečave, od tvarin, ki služijo za obleko in hrano; in ker tudi reveži te reči potrebujejo in kupujejo, tedaj tudi oni davek plačujejo. Krčmarji in mesarji, vsi različni rokodelci plačujejo pri dobninske in prihodninske davke, in kolikor se vsled tega blago podraži, toliko bremen nosijo vsi državljani brez razločka, ker vsi potrebujejo hrane in obleke. Tudi reveži kadé tobak, vsak revež potrebuje soli; tobak in sol pa sta državna monopola in za to dražja, nego bi sicer bila, tedaj tudi tu reveži davke plačujejo. Tedaj je jasno, da vsi brez razločka davke plačujemo; toraj bi morali tudi vsi volilno pravico imeti.

Drugo vprašanje pa je: ali je to dobro

in koristno, da so v zbornicah zastopani samo premožni stanovi? Tudi to vprašanje moramo zanikati. Prvi nedostatek je ta, da bogatin dostikrat nima srca za reveža, tedaj se tudi pri snovanju novih postav ozira na to, da so njemu ugodne, za reveža pa mu ni nič mar. Tako vidimo, da se pri nas oderuška postava še vedno ni vredila na korist ljudstvu, ampak vedno je še oderuhom dovoljeno, jemati obresti, kolikor hočejo. Povišale so se plače uradnikom in častnikom, kmetije pa čedalje večih bremen že ne morejo več prenašati. Druga neugodnost pa je velika neodvisnost teh poslancev, ker jih vladajoča stranka suče, kakor jih hoče, in ker sami čutijo, da niso pravi zastopniki ljudstva, se tedaj tudi krepko ustavljati ne morejo.

Sedanji volilni red je tudi neugoden za katoličane. Mi vidimo, da ima v Belgiji in na Bavarskem katol. stranka večino v parlamentih. Komu se ima zato zahvaliti? Obširnejši volilni pravici. Kajti velika večina ljudstva je še veridana, bogatini pa so liberalci, ker jim to bolj ugaja, z liberalnimi načeli je lažje služiti svojim željam, prijetneje živeti in uživati svoje denarje. Revež ne more razkošno živeti, ker nema s čim, zato ga tudi liberalizem ne mika. Liberalizem reveža zvezanega bogatini v roke daje, zato je liberalni princip sovražnik siromaškega ljudstva. Liberalne večine po naših zborih pa so le s tem mogoče, da se revežem volilna pravica krati.

Sedanji volilni red je nadalje neugoden za delavce, ker oni s svojim delom vendar državo vzdržujejo, oni nosijo državna bremena v miru in vojski, in vendar nimajo zastopnikov v državnem zboru. Ne kratite delavcem volilne pravice, in zgubilo bo delavsko vprašanje mnogo svoje ojstrosti.

Sedanji volilni red pa je tudi nepristojen za Slovence. Ko bi dobili občno volilno pravico, ne bilo bi potem več mogoče, v čisto slovenskih krajih zmagati z vladnimi ali nemčurškimi kandidati. Slovani bodo dobili potem tisto število poslancev, ki jim gre, in vse se bo na bolje obrnilo. Pa tudi tiste omahljivosti ne bo več v državnem zboru. Znano je, kake kimovci so tam poslanci velikih posestnikov, da v vseh rečeh z liberalno večino glasujejo, naj bo že za ljudstvo dobro ali ne. Kaj se bo tudi grajščak — izvzemši nekaj grajščakov poštenjakov — brigal za ljudstvo; da se le njemu dobro godi, da njega postava varuje, da zamore brez skrbi uživati svoje bogastvo, drugo naj bo, kakor hoče. Sicer pa ti ljudje ljudskih potreb tudi dosti ne poznajo, oni malo študirajo, malo gledajo v prihodnost, malo na desno in levo; kako hočejo taki narodne koristi zastopati? Avstrijsko zastopništvo je zato pri Nemcih kakor pri Slovanih že skoraj ob vse zaupanje prišlo. Že prosti kmet to vé in godrnja, čemu vse te volitve, saj je vendar le zmirom slabše. Prišlo bo skoraj tako daleč, da tudi slovenskim poslancem ne bodo nič več zaupali, ker mislijo, da tudi ti nič ne storé za kmeta. Če se ohrani sedanji volilni red, potem bo za slovenske poslance skoraj bolje, ostati doma, da bodo mogli kmetom reči: „nas ne poslušajo, zato raje tje ne gremo“. Dokler bodo veliki posestniki v zbornicah odločevali večino, tako dolgo za ljudstvo ne bo bolje.

In vendar tu že ne gre več samo za narodnostno politiko, ampak tu gre za vsakdanji kruh milijonov ljudi. Naš kmet se bliža hitrim korakom popolnemu propadu.

Če že skoraj ne bo koristnih in krepkih

Krščanska dobrotljivost.

(Dalje.)

In potem je pravica sama za-se tudi slepa in veljaven je izrek „summum jus summa injuria“ — največe pravo je dostikrat največa krivica —; tu mora pristopiti krščanska ljubezen. V ti vzajemnosti krščanske pravice in ljubezni, v soglasnem delovanju teh glavnih čednosti krščanske npravne, v tem je zapopadena vgodna rešitev socialnega vprašanja. A prestopimo k posamnemu! Kako razodeva se krščanska ljubezen v obziru telesnih potreb človeštva? Kako najpopred splošno, pri vsem krščanskem ljudstvu; potem posebej, kako v posebnih redovih?

Podlaga vseh socialno-demokratskih teorij je vkupnost premoženja; nikdo naj bi ne imel lastnega premoženja, ampak vse naj bo vsem lastno. A kdo ne bi spoznal, da so te in enake ideje le himerične, le zmišljarije, utopije, ki v djanstvu se ne dajo izvrševati brez najhujše zlobnosti proti vsi pravici? Tudi krščanstvo pozna vkupnost premoženja, a vse drugačno,

primerno pravu posamnega in družbe, primerno božji volji, človeški prostosti in zraven bratovski ljubezni. Tu ne mislimo one vkupnosti, ki je vladala za časov apostolskih; ona bila je sicer primerna malemu številu kristjanov tedanjih časov, a v obče bila bi postala tudi ona nemogoča. Ideja pa, ki je bila v ti vkupnosti, ona je večna, veljavna za vse čase.

Bratovska ljubezen je pripravila nekaj prvih kristjanov k temu, da so se odrekli svojemu imetju ali vsaj delu svojega imetja in ga položili k nogam apostelnjov, da bi bilo za uboge in za cerkvene potrebnosti. A zapovedano ni bilo; premoženje bilo je tudi tedaj sveto, nedotakljivo; pravo lastnije bilo je vedno veljavno. Zato moramo besede dejanja apostolskega: „Nihče med njimi ni imenoval kaj svojo lastnino, ampak vse bilo jim je skupno“, razumeti tako, da je bil duh bratinske ljubezni tako močan, da je vzročil pri nekterih popolno odrekanje vsemu lastnemu premoženju, da so drugi sicer ostali pri svojem posestvu, da pa so se vedli tako, kakor bi ne bilo njihovo in da se je ustanovila skupna zaloga, v katero je

dajal vsak po svoji moči in iz ktere je prejemal vsak po svoji potrebi. Po dubu toraj nikdar ni imel lastnine, nihče ni bil, ki bi bil odrekel pomoč potrebnemu sobratu. V tem pomenu znana je vkupnost premoženja tudi pri poznejih cerkvenih pisateljih. Tedaj, da še enkrat ponovimo: skupnost premoženja v tesnem pomenu je nemogoča v vsaki večji družbi, dokler človek ostane človek; zato je skupnost v apostolskih dneh le mimogredoča, posamno zgodovinska prikazen; večno resnična ostane pa misel: kar damo potrebnemu bratu, damo Kristusu; kar njemu odrečemo, odrečemo Kristusu; vsi smo pa le oskrbniki svojega premoženja, lastnik je Bog; o oskrbovanju morali bomo natančen odgovor dajati večnemu sodniku; tako se po teh pravilih poravnana enakost v premoženju med ljudmi in to je ona vzorna skupnost premoženja, katero uči krščanstvo. Le človeštvo odpadlo od krščanskih vzorov, je krivo, da je postalo socialno vprašanje tako strašno in žugajoče; povrnitev k krščanstvu bila bi edino mogoča vgodna rešitev.

Kako se krščanska ljubezen lepo kaže

pripomočkov, bode pri splošnem obožanju tudi država sama prišla v nevarnost.

Naš državni voz je tako zavožen, da je treba energičnih činov, da ga zopet iz brezna potegnemo. S samimi govori, naj so še tako lepi in resnični, se ne bo nič doseglo. Če že federalizma ni moč doseči, potem se nam zdi občna volilna pravica edino zdravilo za naše bolne razmere.

Mir ali vojska?

Čeravno ne moremo prav v vojsko verovati, se je vendar nasprotje med Anglijo in Rusijo tako poostrišlo, da je težko uvideti, kako bi se dalo še mirnim potom poravnati. Derby, minister zunanjih zadev, je odstopil, ker je bila reserva k orožju poklicana. Derby ni bil nikoli za vojsko vnet, če je tedaj zdaj odstopil, smemo misliti, da Angleška res vojsko namerava. Drugi hočejo zopet vedeti, da je angleški poslanik v Petrogradu, lord Loftus, dobil odpust, tako da bi bila diplomatska zveza že pretrgana. Če se to še ni zgodilo, zna se zgoditi v kratkem.

V Londonu sicer vedó, da vojska z Rusijo ni igrača, pa kakor neumna živina sama v ogenj sili, da se pokonča, tako rije Disraeli in z njim angleški aristokrati v vojsko z Rusijo. Rusija se je v mirovnih pogojih ozirala na Anglijo in Avstrijo, nobena angleška korist ni v nevarnosti, ne Egipt, ne sueški prekop, ne Carigrad, ne Dardanele; kaj hoče tedaj Angleška? Sami pametni Angleži, kakor Gladstone, sprevidijo, da se Anglija nema čez kaj pritoževati. Angleška vlada pa išče zmirom novih vzrokov, da rusko-turškemu miru veljavnost odreče.

Ker v mirovnih pogojih nič ni razžaljevega ali škodljivega za Anglijo in Disraeli ni vedel drugega, je pa zahteval, da se mora ves mir kongresu v odobrenje predložiti, da bi narodi v Evropi in še bolj oni v Aziji videli, da ima Anglija nekako vrhovno oblast nad Rusijo, ki brez angleškega dovoljenja še miru sklepati ne sme. Rusija je pa na to odgovorila, da odobruje sicer razgovor o rečeh, ki zadevajo celo Evropo, nikakor pa ne razgovora o vojni odškodnini, katera zadeva edino le Turčijo in Rusijo. Jasno je, da ima Rusija prav, in da se ona ne more tako ponižati, da bi

priznavala Evropo, ali prav za prav Anglijo za svojo varhinjo ali za jeroba, ker s tem bi se sama izbrisala iz vrste veselih. Angležem pa gre le za vpliv in veljavo, katero so v nevarnosti zgubiti pri azijskih narodih. Vedeti je namreč treba, da se Angleška v Aziji ni obnašala kot krščanska oblast, ampak kot mohamedanska država, da bi ne imela kakih sitnosti z mohamedanci. Ko se je tedaj pričel boj proti polumesecu, so ti mohamedanski narodi pričakovali, da bode Angleška Turkom hitela na pomoč, in ker tega ni storila, zgubila je vso veljavo pri svojih mohamedanskih podložnikih, ki iz tega sklepajo, da ona ni bila zmožna pomagati Turčiji, ali da si tega ni upala, da se je Rusije bala.

Ali ni poniževalno in sramotno za krščansko vlado, da si mora turško šemo pred obraz dati, če hoče kaj veljati? V Evropi je Viktorija krščanska kraljica britanska, v Aziji pa je mohamedanska cesarica Indije. Kriva pa je temu sebičnost in lakomnost angleška, ki je svojo vero zatajila, samo da je ohranila gospodstvo v Indiji! To gospodstvo tedaj nema nobene moralne (nравnostne) podlage, in prav nobene škode ne bo, če se razdrobi in se tamošnji narodi osvobodé.

Angležem je za vzvišene namene in za razširjevanje krščanske omike v Aziji tako malo mar, da imajo v Londonu celo fabriko za indiške bogove, ki jih pošiljajo poganskim Indom, mohamedancem pa pravijo, da so prvi pokrovitelji mohamedanske vere. S tem, da se ponižujejo na stopinjo divjih narodov, ter laskajo njihovim vrskim nazorom, s tem so pa zgubili vso civilizatorno moč in spodkopali moralno opravičenost svoje vlade, ki jo bodo prej ali pozneje zgubili, ne da bi človeški rod in občni napredek pri tem kako škodo trpel. Če tedaj vojsko začnejo, in če pri tem morebiti Indijo zgubé, jih živa duša prav nič milovala ne bo.

Da si Angleži ravno sedaj mnogo prizadevajo Avstrijo pridobiti na svojo stran, to se ume samo po sebi. Ravno zato je bil pa Ignacijev prišel na Dunaj, da bi Avstrijo od Anglije odlučil. Če beremo oficijozne liste, kakor „Fremdenblatt“ in „Presse“, ne najdemo v njih nič posebne prijaznosti do Rusije: „Fremdenblatt“ se veseli Rumunskega upora proti Rusiji, ter meni, naj bi Avstrija podpirala Ru-

munijo proti Rusom in z njo v nekako zvezo stopila. „Preese“ pa meni, naj se vzhodno vprašanje ne reši v ruskem smislu, ampak naj se odloži za boljše čase. Tedaj nečejo porazumka z Rusijo- Bojimo se tedaj, da si bo Avstrija zopet izbrala najslabejšo politiko ter z Rusijo sicer ne pričela vojske, pa se z njo tudi ne sprijaznila, ampak vso reč pustila v mlakuži (versumpfen, kakor je neki znan državnik rekel.)

Nekteri mislijo, naj Avstrija čaka, da se vojska z Rusijo in Anglijo prične, in če bodo Angleži zmagovali, potem naj tudi Avstrija na noge stopi. Pa to bi bila taka nevarna politika, kakor leta 1870. Tudi tedaj je hotela Avstrija Francozom pomagati, če bi bili zmagovali. S tako politiko pa ni nič pridobljenega. Če Angleži zmagajo, jim avstrijske pomoči ne bode treba, če pa Rusi zmagajo, maščevali se bodo ob svojem času nad Avstrijo zaradi slabega namena. Bolje bi tedaj bilo, da Avstrija vzame, kar jej Rusija ponuja, ter se trdno in pošteno Rusije oklene, potem ima na njej vedno močno zaslombo, in ni se jej treba bati ne Italije, ne Nemčije. Pa v Avstriji je bilo polovičarstvo že od nekedaj priljubljeno, zato se bojimo, da tudi sedaj ne bodo hoteli biti ne mrzli in ne gorki, da si pa ravno zaradi tega tudi nobenega zvestega zaveznika pridobili ne bodo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. aprila.

Avstrijske dežele.

Najvažnejši dogodek v naši notranji politiki je zedinjenje narodnih strank na Českem vsaj glede vdeleževanja obravnave državnega zbora. Vstavoverci so po vsej moči širili in gojili narodni razpor, ker so se nadejali, da bodo na ta način Čehe najhitreje vgnali in jih prisilili od nasprotovanja svojega proti sedanji sistemi odjenjati. Pa to se ni zgodilo; politično izurjeni narod česki je takoj spoznal pretečo nevarnost ter se je še tesneje oklenil svojih izkušenih političnih voditeljev pustivši mladočeske razpornike na cedilu. Zdaj so menda tudi poslednji prišli k spoznanju, da so jih hoteli vstavoverci imeti le za štatiste in pospeševalce svojih samopridnih namenov, zato so se zopet trdneje oklenili svojih staročeskikh rojakov in nekdanjih političnih prijateljev. Staro in mladočeski listi namreč objavljajo neko pismo, v katerem česki rodoljubi narodu naznanjajo, da glede vdeleževanja obravnave državnega zbora med njimi ni nobenega razpora, in da se jim zdi rodoljubna, za vsakega Čeha veljavna dolžnost v državni zbor ne iti, dokler večina deželnih in državnih poslancev v tem ne vidi posebne koristi za narod česki. „Mi tudi odločno in edini zahtevamo, pravijo dalje, da se mora českomu narodu dati pravično zastopništvo, in da se mu ne smejo vzeti še zadnji ostanki njegovega državnega prava in svobodnega samovoljnega določevanja, ki smo ga hranili od slavnihih pradedov sim do današnjega dne, ki je bilo v oktoberski diplomi pripoznano in z najvišjem pismom 12. sept. 1871 vnovič slovesno potrjeno, in ki ga zahtevamo kot podlago svojega narodnega obstanka. Prepričani, da načela, ki jih zagovarjamo, avstrijsko cesarstvo le vtrjujejo, ne pa ga spravljajo v nevarnost, po pravici pričakujemo od vsih, katerim je njihova ohranitev mar, da bodo naše pravičnosti in veljavna državna pisma opre zahteve varovali, na katerih podlagi smo pripravljenji k porazumljenju z vsemi merodajnimi faktorji v zavesti, da se nam, naj se tje ve-

v ustanovitvi vsakoršnih naprav za trpeče človeštvo, najsijajneje uči zgodovina. Cerkev je koj v začetku sprejela uboge v svoje posebno varstvo; saj so dijakoni bili nalašč v ta namen izvoljeni. Zato imenoval je sv. Lovrenc uboge cerkveni zaklad. Ko se je množilo cerkveno premoženje, se je po navadi razdeljevalo v štiri dele in eden teh delov je bil ubogih; sploh bilo je cerkveno premoženje kar naravnost premoženje ubogih in zato vporabili so ga najsveteji papeži in škofje za vesoljne potrebe, za zmanjšanje nadlog in nesreč, za odkupovanje vjetih, kupovanje živeža v draginji itd. Vsaj je znano od sv. Gregorija Velicega, da je med reveži enkrat kosil pri njegovi mizi Gospod sam, drugokrat angelj varh. Da so v tem obziru največ storili duhovni in samostani, je znano; a nikakor niso zaostajali neduhovni, posebno vladarji; vsaj to priča vsak list zgodovine.

In kako število bolonišničin u ubožnic in drugih enakih naprav! Seveda v časih preganjanja ni bilo moč mnogo storiti v tem obziru. Ko pa je cerkev slavno zmagala nad poganstvom, ko je dosegla občno pripoznanje,

politično veljavo, podporo pri knezih, nastalo je neizrečeno mnogo vsakoršnih dobrotnih naprav za siromake: Xenodochia za ptujce, Nosocomia za bolnike, Ptochotrophia za reveže, Orphanotrophia za sirote, Brephtrophia za najdence, Gerontocomia za onemogle in starčke Kolikor imen, toliko jasnih dokazov za cvet krščanske dobrotljivosti. Na Jutrovem posebne zasluge so si pridobili vzlasti sv. Janez Krizostom, sv. Bazilij, ki je s pomočjo sv. Gregorija Nacijanskega sozidal v Cezareji napravo, v katero so sprejemali vsakoršno nadložne in siromašne, tako da so jo primerjali z mestom in slovili kakor čudo sveta. Tudi zapadni kristjani niso zaostali, sicer je sv. Avguštin raje stregel revnim pri lastni mizi, kakor v kaki siromašnici, pa že Pavlin iz Nole je ustanovil tak Xenodochium. Tudi v tem niso bili delavni edini duhovni, ampak tudi ljudstvo je mnogo storilo; vladarji so se odlikovali, pa tudi drugi bogatini, tako da pravi sveti Hieronim, da so neduhovni tako bogato obdarovali takove naprave, da so vzbujali zavistnost škofov.

(Dalje sledi.)

dejo proti nam kakor hočejo, ni trebe s skrbijo ozirati v prihodnost kot sinovom velike družine slovanske, ki nobenega svojih otrok zavrgla ne bo. To pismo je v „Politiki“ in „Pokroku“ podpisal dr. Rieger, v „Narodnih Listih“ pa mladočeski vodja dr. Sladkovsky. To zedinjenje nasprotnih strank bode gotovo radostno odmevalo po vsih slovanskih deželah avstrijskih, ker smo prepričani, da bode le odločnost naroda českega Slovonom avstrijskim priborila boljšo prihodnost in ravnopravnost z nemškimi in madjarskim narodom.

General Ignatijev se je včeraj z Dunaja vrnil naravnost v Petrograd. O vspehu njegovega prizadevanja se še nič gotovega ne ve. „N. fr. Presse“ trdi, da je bil prišel skoraj s praznimi rokami in da ni nič opravil na Dunaju. Pa kedo bi verjel tej judovski ciganki, ki se je prej tolikanj potegovala za gojilo Turčijo in hoče sedaj zdražbo delati med Avstrijo in Rusijo? Veselo znamenje je, da celo oficijozna ali vladna „Bohemia“ piše: „Zdaj gre le še za to, da bodo vsaj enkrat že imeli pogum odločiti se, česar so se dozdej bojzljivo ogibali. Če se ta prilika zopet opusti, bode morda za dolgo zgubljena, in potem bode treba skrbeti za druge dozdej neznanne pripomočke, da se zabrani, da se navlečna moč, ki jo Avstrija sedaj še razodeva, ne obrne proti njej sami“.

V državnem zboru je grof Coronini 27. marca razvijal tako rekoč nov program, o katerem „Fremdenblatt“ piše: „Čas, v katerem gibanje narodov ob naših mejah pozornost in skrb najboljših naših državnikov na se obrača, ni pripraven za preserojitev naših notranjih razmer“. Zakaj ne? Vravnanje notranjih razmer bi naših državnikov prav nič ne motilo, pač pa bi jim dalo priliko pri vravnavi vnanjih zadev varovati prave koristi avstrijske, katerih toliko časa ne morejo prav poznati, dokler jih prezirajo v svoji lastni državi.

Ministri dunajski in ogerski se ne morejo porazumeti o tistih točkah nove pogodbe, v katerih sta si naš in ogerski državni zbor nasprotna, in najbrže bode treba dosedanjo pogodbo, ko pretečeta dva meseca, zopet podaljšati. To zopet potrjuje izrek dr. Vošnjaka, ki je v državnem zboru 27. marca rekel, „da sedanja vlada in stara garda ni zmožna pogodbe dovršiti in da bi bil zato že skoraj čas vzeti jim jo iz rok in izročiti drugim možem“. Tudi ogerska vlada zgublja čedalje več privržencev in pri nasvetu vladinem, da naj se zadeva glede 80 banki dolžnih milijonov izroči kvotni deputaciji, imela je le še 13 glasov večine, ker jih je 155 glasovalo za, 142 pa zoper ta predlog.

Vnanje države.

Papež Leon XIII. so imeli v konzistoriji 28. marca do kardinalov nagovor, v katerem so omenjali slavnega papeževanja Pija IX. in nenavadnih čednosti njegovih, splošnega žalostnega stanja ne samo človeške družbe, ampak tudi katoliške cerkve in zlasti svete Stolice, ki s silo oropana deželne oblasti ne more popolnoma, prosto in neodvisno izvrševati svoje naloge. Vendar se ni mogel braniti, da bi ne bil sprejel volitve, ker je hotel pokoren biti volji božji, ki se je v nagli in soglasni izvolitvi njegovi pokazala. Slovesno so potem papež obljubili, da bodo vso svojo skrb obrnili na ohranitev katoliške vere in pravic sv. cerkve, in da se zanašajo na podporo sv. kardinalskega zbora. Tolažljivo jim je, da zamorejo z ustanovitvijo katoliške hierarhije na Škotskem dovršiti delo Pijevo. Konečno priporoča navzočim, da naj mu pomagajo ohraniti in pospeševati sv. vero in braniti sv. apo-

stolsko stolico, in da naj zanj molijo, da bi čolnič sv. Petra po silni nevihti srečno pripeljal v zavetišče. V imenu kardinalov je papežu odgovoril kardinal di Pietro, ki je bil v ravno tem konzistoriji imenovan za kamornika sv. cerkve. Dalje so sv. Oče imenovali 4 škofe za nove škofije v Glasgou, Edinburghu, Aberdeenu in Gallowayu, 2 ameriška in 7 škofov in partibus infidelium. Potem so Leon XIII. molili vero in prisegli na apostoljske določbe ali konstitucije in konečno ameriškemu kardinalu Mac Closkeyu izročili kardinalski klobuk.

Italijanske zbornice predsednik je postal Farini, (ne ministerski predsednik); volitev podpredsednikov prvič ni obveljala, ker sta imela izvoljenca Piaciano in Tajani premalo glasov.

Angleška ministerska kriza še ni rešena. „Pol. Corr.“ pravi, da je za naslednika grofa Derbyja odbran markez Salisbury, ki se je nekdanj potegoval za kristjane na Turškem, pa je pozneje svoja načela čisto spremenil. — Govori se, da je Angleška od Grške zahtevala, da bi smela na njeni zemlji zbirati svojo vojno, ne ve se pa, bode li zbornica, ki je sklicana k izvanredni seji v to privolila ali ne. Turki so bili prijeli vstajnike, ki so jih pa premagali in podili do Vola.

Izvirni dopisi.

Iz Dolenjskega 27. marca. (E t m e m i n i s s e i u v a t.) Gospod vrednik! Jako ste vstregli slovenskemu občinstvu, da ste nekoliko pojasnili zadnji Deschmannov (oprostite, da ime tako pišem, ker veljavni filologi trdijo, da je „urgermansko“, kakor n. pr.: če se je kdo pisal Zima (Winter), se po metamorfozi Ovidjevi mora pisati „Sima“) — tedaj zadnji Deschmannov govor v državnem zboru. Svetovali bi vam, da bi še bolj natanjko kontrolirali obnašanje tistih nemčurskih poslancev, ki so ob zadnjih volitvah zlate hrube in doline obetal slovenskemu ljudstvu. Zabilježite vselej, kako narodni, kako nemčurski poslanci govore in glasujejo posebno v važnih, principijelnih in finančnih zadevah, ker to bo dobro služilo pri agitaciji ob prihodnjih volitvah. Dan, reč, sejo, ime glasovalca — tako rekoč s številko je treba nasprotniku dokazati — se ve da mnogokrat tudi to ne pomaga, kakor slepcu luč o belem dnevu. Tako tudi Deschmannu resnični govor Vošnjakov nič ni pomagal — še nasproti ga je hotel pobijati — a mahal je po zraku, in kar je še bolj žalostno, po ubogem ljudstvu, katero pravi da zastopa, menda s tem, da ga v visoki zbornici grdi in zasramuje. To je domoljubnost! Škoda, da je že pozabil na svoje „prokiete grablje“. Ako bereš Deschmannov govor, se ti sili Anžé pred oči. V 4. kitici „prokletih grabelj“ se čita:

On je v jezicah ptujih prav razsajal,
In Rotarje neumne „paure“ grajal.

Tako je Deschmann Slovence z blatom ometaval. Zgodilo se je pa Anžetu, da ga je neusmiljevo „grabeljšče“ čez usta lopilo“ ter po zaslužnju kaznovalo; kar upamo bo slovensko ljudstvo tudi njemu storilo, ako se zopet pride s sladkimi obljubami ponujat, če bo tudi Anžeta posnemal,

In prav domače zopet znal kramljati,
In nehal le se s tujščino bahati.

(7. kitica prokl. grabelj.)

Saj je že vzdajnič pri svojem ponujanju naletel tu pa tam na marsiktero osoljeno od strani priprostitih kmetov (ker „omikani“ nemčur mu itak vse verjame), da je moral vso svojo

zofistiko porabiti v slepilo; in če to ni zdalo je moral pa z vinom zaliti. Tako ga pred volitvijo v Radečah niso posebno počastili. Nek kmet, če se ne motimo, bil je iz Št. Janža, zelo premožen a sicer priprost, mu kar v obraz pove: E, vi gospod, meni prav nič ne dopadete. Kdor se tako sili v kako reč, kakor vi, od tega ni dosti pričakovati, tu so še drugi nameni. Jaz vas bom sicer volil zavoljo svojih prijateljev, ali od vas nič dobrega ne pričakujem“. — In če bi ta kmet zdaj znal za njegovo obnašanje, bi videl, da je kaj dobro sodil in slutil. Menda pažje iz tega sprevidi, kak mož-beseda je, ker je obljubil volilcem, vsako leto jih obiskati ter jim razložiti, kako se je za njih blagor na Dunaji potegoval. Dolgo ga ni. Kaj neki čaka; A ja — železnice! In takrat se bo on prvi pripeljal — enkrat na potezi proti Kočevju, enkrat na potezi čez Žuženberk, drugič zopet čez Trebno itd., ker kar je obljubil, to on tudi spolni. A škoda, da bo moral njegov volilni okraj do takrat čakati in še le takrat ga videl radodarnega. Ko bi hotel ta zastopnik zdaj poslati toliko stotakov, kolikor se jih je ob volitvi razmetalo, bi mu bili bolj hvaležni, kakor je kranjska dežela ministerstvu, ki jej po Deschmannovi besedi „milostljivo in dobrotljivo“ deli nekoliko tisučev, ki jej po pravici gredo. Pa Deschmann bo brž ko ne vedel, zakaj je temu ministerstvu tako hvaležen. A on bi bil tudi kranjski deželi bolj hvaležen, če bi ona imela tistih 6—7 milijonov, ki jih je že preveč drugam plačala; ne bi se mu bilo morda treba rogati „slovenskemu hofkanclerju“, „slov. univerzi“, ker bi ena ali druga čast bila njega doletela, saj s tolikimi milijoni bi se dalo marsikaj ustanoviti. In ako bi imel naš narod svoje vseučilišče in bi se mladina ne odgojevala po ptujih mestih, ampak doma, bi jih toliko ne zatajevalo svoje krvi, da stopijo na stran veteranjakov, odpadnikov in neznačajnejev. A taki imajo menda debelo kožo, da se jih resnica nič ne prime. Saj zadnje obravnave v državnem zboru na več strani to osvetujejo. Ne samo Wildauerju, ampak tudi kateremu drugemu levičarju bi znale veljati besede Greuter-jeve, ki jih je v očitni seji izrekel gori imenovanemu: Ljudje take preteklosti nimajo pravice tu sedeti.

Iz Kranja, 27. marca. (Nekaj na premislek našim meščanom. Požar ki je danes teden razsajal v sosednjih vasah Klanec in Huje, je tudi nas hudó ostrašil. Ljudje so se spomnili, da je nekdanj, namreč nesrečnega leta 1811, veter ogenj iz gorečega Kranja čez Kokro na Huje in Klanec zanesel, in so se bali, da bi se zdaj — narobe ne zgodilo. Res so že debele žareče kepe sim čez letele, pa k sreči niso ognja zatrosile. Mestne naše gasilnice so, se vé, da, precejna pomoč hitele pa se — na neprijetno začudenje načih meščanov — niso nič kaj dobro obnašale. Če so gasilci namreč cevi v ogenj na levi namerili, je pa glavni curek vode iz njih nekam na — desno šinil ali pa narobe, tako da je poleg vsega strahu ljudem smeh nagajal! Ta neugodna izkušnja je bila našim meščanom povod, da so prišli k izpoznanju, kako silno je treba za varnost našega mesta nekaj storiti, ker bi se sicer morda necega dne utegnili — prekasno kesati. Med drugim se je sprožila tudi misel o napravi društva prostovoljnih gasilcev in želeti je, da se posreči, to misel izvesti. Od mestnega zastopa ni terjati, da bi vrhu družega nehvaležnega posla še vedno pazil na mestno gasilno orodje, da je v redu; moške pa, ki se navlaš v ta namen zbera in organizirajo, to lahko opravljajo, se pri tem vadijo

ter izurjeni, pod složnim, izrednim poveljništvom mirno pa vspešno ognju v bran postavijo, katerega nas Bog obvaruj! Z društvom gasilcev samim bode namreč malo pomagano, če vse drugo v Kranji ostane pri starem, zlasti če se ne odpravi neizmerno opasna hipa, na katero hočem opozoriti naše mestne očete.

Svet ne bode verjel, da so sredi našega na videz solidno grajenega mesta cele vrste hiš, da, cele ulice, po katerih se pod streho od enega knca do drugega lahko sprehajajo ne le mački ampak tudi druga živa bitja dokaj večjega in težjega telesa, kakor n. pr. — tatovi človeške postave, o čemur ve dolge storije povedati nekateri naš meščan, ki so mu brzopeti in dolgoprsti ponočni obiskovalci izpraznili štacuno, mšgacín ali klet! Tu ni nobene težave v vas hoditi, ne da bi živa duša za to vedela! Pod streho mej hišami ti ni najtanjšega zidu; če zlezeš pod vrh, vidiš mestu zidu — planke in skozi špranje v njih pod sosedovo streho! To je velik nedostatek v premnogem obziru, tako že zaradi nevarnosti pri požarih, in meščanje bi si morali v svoji koristi prizadevati, da ga odpravijo; mestna gosposka pa naj bi upotrebovala vso svojo oblast, da hišne gospodarje napoti na vzajemno porazumljenje. Pri zdanjih razmerah bi ob neugodnih okolnostih najboljšim gasilcem z največjim trudom in požrtvovanjem ne bilo mogoče ognja ustaviti.

Domače novice.

V Ljubljani, 2. aprila.

(Novi deželni predsednik vitez Kalina.) se prvo polovico tega meseca iz Gradca preseli v Ljubljano.

(Poziv pisateljem slovenskim). Častiti odbor „Matiče slov.“ mi je zopet izročil vredništvo „letopisa“ njenega, kateri ima letos izhajati razdeljen na 4 snopiče. Kakor lani obracam se tudi zdaj do cenjenih naših pisateljev z vljudno prošnjo, naj mi, kakor lani, tudi letos na pomoč bodo s spisi primernimi „Maticami“, ki o izdavanji knjig v nekaki sredi stoji med visokoznanstveno akademijo in pa založnico priprostemu ljudstvu ugodnih knjig. Znanstvena gradiva — v nevoljo takim udom, ki niso učenjaki prve stopinje, zabavni članki pa naj tudi zmirom imajo nekoliko podučnega zrnja v sebi: v obče rečeno, naj je vsak članek Maticinih spisov tak, da čitatelja mika, vsaj dvakrat ga prebrati. — Vrh tega je največ želeti izvirnih spisov ali vsaj tacihi, ki jih je pisatelj po virih prestrojil na svoje. Sprehajaje se v spisih svojih po obširnem svetu, posebno slovanskem, naj pa nikar ne zanemarjamo domačih tal. Ne morem si kaj, da ne bi iz pisma, ki sem ga prejel od veljavnega rodoljuba iz Štajarskega, prepisal tu par vrstic, ki so, kakor trdi, „glas iz naroda“: „Kedaj bomo Slovenci od rešetarjenja jezikoslovja prestopili na spisovanje družih važnih in slovstvu našemu potrebnih reči? Mar še nismo zadosti „filologische nation“? Človek bi nič ne rekel, ko bi „Matica“ škoda pri tem ne imela; če pa oporekajo udje. češ, to je za kakega jezikoslovca, ne pa za me, ki bi rad v svoj poduk kaj čital, potem se bo moral na javno mnenje veči ozir jemati“. Kar pa se tiče pisave same, želeti je, da vsaj nekaka enoličnost vlada o spisovanji Maticinih knjig. Pravila slovnice slovenske naj so nam kašipot, ne pa zaljubljenost v oblike, ki se, kakor nam pričajo skušnje preteklih let, spreminjajo kakor ženska krila. Konečno moram dostaviti še eno željo, ki je bila objavljena v zadnjem občnem zboru

Maticinim, in ta je, naj se izbirajo spisi za „letopis“ naš namenjeni, ki niso preobširni, da jih ni treba trgati na več nadaljav zdaj, ko ima v 4 zvezkih izhajati na leto in dan, katerih vsak naj bi obsegal kakih 5—6 tiskanih pol z raznoterimi članki po pravilu: „variatio delectat“. To so želje, s katerimi se obracam do častitih pisateljev naših, proseč jih vljudne podpore z dostavkom, da so jim po pravilih Maticinih zagotovljene nagrade za vsak sprejeti članek, ki ga pisatelj izrekoma ne daruje Matici.

Dr. Jan. Bleiweis,
Maticin preds.

(Katoliška družba za Kranjsko) imela je 31. t. m. svoj občni zbor, pri katerem je veleč. g. predsednik, prošt Jarc, poročal o stanju družbe katoliške, ki se je začela zopet lepo razširjati in razcvitati. Dr. Čebašek je na to opominjal, da največ zaslug za pospešitev in povzdigo katoliške družbe ima veleč. g. predsednik, ki se ves žrtvuje za dobro reč, ter je vsled varčnega gospodarstva dosegel, da zamore družba na svetlo dajati svoje „Glase“. Pri volitvi novega odbora bili so izvoljeni vsi dose-danji odborniki razun gg. Urha in Mehleta, namesto katerih sta bila na novo izvoljena čč. gg. Janez Porenta, stolni kaplan, in Anton Zupančič, kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani.

(Mrtvo truplo) nekega posestnika, po domače Bušeljna, so našli pri dolenski cesti proti Rudniku. Ne ve se pa, si je li sam kaj storil, ali je bil umorjen, ali pa od mrtuda zadet. — V Šiški bil je pa neki vojak tako hudo pretepen, da so ga odnesli v bolnišnico.

(V aprila poslal). Neki rokodelski učenec je včeraj zjutraj pritekel na rotovž ter policajam rekel, da naj hite na frančiškanski most kjer se nekteri ljudje hudo pretepajo. Policaji so nemudoma tekli, kjer se jim je pa paglovec posmehoval, da so prišli po aprila. Pa naposled je sam ostal za aprila, ker so ga prijeli in za en dan na rotovžu pripli.

Razne reči.

— „Slov. Gospodar“ je bil 28. t. m. konfisciran zaradi nekega dopisa „iz slovenskih goric“.

— Živinozdravniška služba s 300 gld. letne plače je do 10. maja v ptujskem okraju razpisana.

— Imenovanja. Č. g. Janez Legat, rod. Kranjec, je postal prav katehet na državni gimnaziji v Trstu, g. Fr. Kuralt, učitelj na kmetijski šoli goriški pa pride za tajnika gospodarske družbe v Zagrebu, kamor se neki že o veliki noči preseli.

— Duhovno podporno društvo lavantinske škofije je ravnokar izdalo četrti letni račun in poročilo za l. 1877. Iz njega posnamemo, da je imelo društvo koncem leta 1877 dohodkov 3251 gld. 88 kr., založnine ali glavnice pa 28.156 gld. 66 kr. in sicer iz premoženja prejšnje družbe za zaslužene 8751 gld. 73 kr. s stanovnine mil. kneza in škofa 5510 gld. 3 kr., in iz novega družbenega premoženja 13.894 gld. 90 kr. Stroškov je bilo 2740 gld. 47 kr. tedaj ostane koncem l. 1877 vsega premoženja 28.156 gld. 66 kr. glavnice, in 511 gld. 41 kr. gotovine. Društvo tedaj stoji že prav na krepkih nogah, in duhovnikom v zadregah že skoraj ne bode treba beračiti zadržavno podporo.

— „Leben und Thaten der Heiligen Gottes.“ Von Ludwig Donin. — Življenje svetnikov je za vernike ena najkoristnejših in najpotrebnejših knjig, ki bi se ne smela pogrešati v nobeni hiši. To je bilo pripravilo ranjega lavantinskega škofa Slomška

in Mohorjevo družbo, da sta za slovensko ljudstvo izdala življenje svetnikov, po katerem so naši ljudje prav radostno segali. Za nemškega jezika zmožne verovike začela je zdaj v družbeni tiskarni v Gradcu izhajati v tretjem natisu Doninova legenda, ki se v marsikteri reči odlikuje od drugih enakih del in je zaradi tega ena najboljših. Donin je namreč pri sestavi svoje knjige rabil Bollandiste ter ni sprejel raznih pravljic in nezanesljivih pripovedek, ampak samo take reči, ki so zgodovinsko potrjene in resnične. Vsaki legendi je na koncu pridejan kratek praktičen poduk. Zato je njegova legenda jako koristna zlasti za zgodovinarje, dogmatikarje in pridigarje, ki ki naj si naroče Doninovo „življenje svetnikov“, če si hočejo ali morajo katero omisliti. Druga prednost te knjige je ta, da Donin razun bolj znanih svetnikov, katerih življenje opiše, omenja iz martirologija še vse druge svetnike, ki se razun tega vsaki dan še praznujejo. Tudi je pri vsakem svetniku na čelu pristavljena letna številka, kedaj da je trpel ali umrl in ime tedaj vladajočega papeža in cesarja, kar je tudi v marsikterem oziru dobro in koristno. Knjigo kinča okoli 1000 krasnih podob narisanih po okusu izvrstnega slikarja Führicha, papir je ličen, tisk lep. Da bi si jo tem laglje omislili tudi manj premožnji, bode knjiga izhajala v snopičih, katerih bode vseh skupaj izšlo okoli 50 po 80 strani. Vsake 3 ali 4 tedne izide en snopič, ki velja samo 20 krajcerjev, tako da bo v 3 letih vse delo dovršeno. Kdor vzame prvi snopič, se zaveže jemati tudi vse naslednje. Z zadnim snopičem dobe naročniki zastonj kot priklado ali darilo prekrasno podobo „Marijo varstva“, ki v knjigarnah velja 3 gld. Založništvo je omislilo za vseh 6 zvezkov tudi krasne platnice, ki se bodo dobivale jako poceni. Naročila sprejema v Ljubljani knjigarna O. Klerr-ove vdove na Starem trgu h. št. 2.

Loterijske številke 30. marca.

Na Dunaju: 73, 55, 75, 51, 17.
V Gradcu: 16, 12, 46, 19, 79.

Telegrafske denarne cene 1. aprila.

Papirna renta 60.65 — Srebrna renta 64.85 — Zlatarenta 72.30. — 1860letno državno posojilo 110.75 — Bankine akcije 788 — Kreditne akcije 221.75 — London 122.20 — Srebro 106.20. — Ces. kr. cekini 5.73. — 20 frankov 9.73 1/2.

Krompirja

želi kupiti **Jože Levce** na št. peterskem predmestji. (1)

Mali šopek domoljubnih cvetic.

Zložil in založil **Radoslav Silvester**, trgovski pomočnik v Vipavi v 12 str. 64 po 25 sold. se dobivajo pri bukvarju Gerberju. (4)

Vsim našim prijateljem javljamo vest, da je danes o polu dveh popoldne Vsemogočni k sebi poklical našega ljubljene sinka, oziroma brata

Antona Gašperja

v starosti treh mesecev.

V Ljubljani 1. aprila 1878.

Josip Regali, oče.

Antonija Regali,
rojena Vindišar, mati.

Marija Regali { sestri.
Josipina Regali }